

Голові разової спеціалізованої вченої
ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
доктору філологічних наук,
професору кафедри історії
української літератури
Тетяні МАТВЄЄВІЙ
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора філологічних наук, професора, академіка НАНУ, завідувача кафедри полоністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Радішевського Ростислава Петровича на дисертаційну роботу Смаровоз Ірини Сергіївни «Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська)», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Обґрунтування вибору теми дослідження

Сучасний літературний процес потребує глибокого осмислення, можливого, зокрема, завдяки компаративному аналізу української та польської сучасної жіночої прози. До того ж, художня повсякденність є мало дослідженим аспектом літературознавства, недостатньо розроблена концепція повсякденності, бракує теоретичних праць, присвячених цій категорії, немає однозначної методології аналізу поетики художньої повсякденності. Художня повсякденність, змодельована письменницями на основі різноманітних культурних кодів, виявлених у предметах щоденного вжитку, реакціях та вчинках, є важливим джерелом психологічного зображення персонажів, реалізації проблематики твору тощо. Студії повсякденності є перспективним напрямом міждисциплінарних і літературознавчих досліджень, оскільки

уможливляють у вузькому контексті ґрунтовне осмислення закономірностей динаміки художнього образу, а в широкому – аналіз національно-культурних моделей поведінки.

Дослідження здійснено на основі романів І. Роздобудько («Гудзик», «Шості двері», «Фаріде») та М. Гретковської («Полька», «Космітка» «Фаворити»), у яких чітко прослідковується увага до повсякденності персонажа, гостро підіймаються проблеми побуту, тілесності, самоідентичності. То ж, тема дослідження є актуальною.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел (177 позицій). Загальний обсяг дисертації становить 198 сторінок, із них 167 – основного тексту

У **вступі** авторкою подано всі необхідні елементи наукового дослідження: обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету й основні завдання, об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, визначено наукову новизну роботи та практичне значення отриманих результатів, описано методи, які були використані в дослідженнях і особистий внесок здобувачки.

Перший розділ роботи – теоретико-методологічний. У ньому представлено розвиток категорії повсякденності в різних галузях науки від її зародження до сучасності. Значна увага приділена габітусу як центральному поняттю концепції французького вченого П. Бурдьє, яким дисертантка послуговується в своєму дослідженні.

У **другому розділі** розглянуто особливості розвитку сучасної жіночої прози як української, так і польської, досліджено способи презентації повсякденності в романах І. Роздобудько та М. Гретковської у компаративному аспекті.

Підкреслено, що в центрі повсякденності, представлені в обраних текстах, знаходяться жіночі та чоловічі образи. Повсякденності, змодельованій на сторінках текстів І. Роздобудько, притаманний національний колорит, а М. Гретковської – універсальність і національна нейтральність. Встановлено, що спільною рисою повсякденності, відтвореної обома письменницями, є людиноцентричність.

У **третьому розділі** проаналізовано шляхи художнього моделювання повсякденності, здійснено аналіз тілесності за принципами тілесно-міметичного метода Ф. Штейнбука, який дав можливість поглянути на тіло через призму художньо представлених категорій тілесності (краса, пам'ять, біль, страждання, кохання, смерть). Встановлено, що в І. Роздобудько домінують акценти на душевних та емоційних станах, у М. Гретковської на перший план виходять фізіологічні прояви тілесності. Досліджено особливості художнього моделювання простору повсякденності в текстах І. Роздобудько та М. Гретковської.

Виокремлено та проаналізовано текстові стратегії моделювання повсякденності, такі як: концентрація уваги авторок на емоціях та почуттях персонажів, моделювання нового образу жінки, часова стратегія, зосередженість уваги авторок на чуттєвості, тілесності, стратегія домінування внутрішніх відчуттів над загальноприйнятими нормами, яка виражається в протистоянні габітусам як ментальним особливостям персонажів, відображення повсякденності цілого народу через моделювання повсякденності окремого персонажа. У контексті дослідження спорідненості та відмінності осмислення повсякденності в текстах І. Роздобудько та М. Гретковської проаналізовано виражальні можливості засобів кінопоетики.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи зрозуміло та коректно підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених

досліджень, мають окрему наукову цінність, не повторюють висновків до розділів.

Список використаних джерел оформлений у відповідності до кваліфікаційних вимог, репрезентативний, нараховує 177 позицій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Жанрово-стильові особливості та поетика української літератури Х– XXI століть».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація Ірини Смаровоз ґрунтується на солідній джерельній базі. Структура дисертації охоплює всі найважливіші аспекти обраної теми дослідження. Слушно обрані методи дослідження дозволили авторці здійснити комплексну наукову розвідку та отримати науково обґрунтовані висновки, які відповідають меті та завданням роботи.

Достовірність і обґрунтованість отриманих наукових положень і висновків дисертаційної роботи підтверджено достатнім рівнем апробації та 8 науковими публікаціями авторки (4 з яких надруковано у фахових виданнях України, 2 – у закордонних періодичних виданнях), в яких висвітлено результати дисертаційного дослідження.

Основні наукові результати, отримані авторкою, та їх новизна

Серед отриманих в ході дослідження результатів, на мою думку, варто відзначити наступні:

– проаналізовано еволюцію терміну «повсякденність» у гуманітарній науці та запропоновано власне розуміння повсякденності з огляду на специфіку об'єкта дослідження;

– окреслено особливості сучасної української та польської жіночої прози в обсязі, що необхідний для досягнення мети дослідження;

– виявлено й досліджено шляхи репродукції повсякденного життя у творчості І. Роздобудько та М. Гретковської;

– виокремлено текстові стратегії, прийоми та засоби моделювання повсякденності, наявні у досліджуваних творах.

Практичне значення одержаних результатів

Результати дослідження можуть бути використані для подальшого вивчення художньої повсякденності, дослідження й зіставлення української та польської літератур, під час розробки й викладання спецкурсів із компаративістики, історії української та польської літератур. Тому впевнено можу стверджувати, що результати мають значення для подальших теоретичних і експериментальних досліджень.

Дотримання академічної доброчесності

Під час аналізу дисертаційної роботи, наукових праць здобувачки та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Зважаючи на актуальність та новизну наукового дослідження Ірини Смаровоз, оригінальність та практичне значення отриманих дослідницею

результатів, слід виокремити дискусійні положення та міркування, що не применшують важливості дослідження:

1. У дисертації звертається увага на можливість трансформації повсякденності (праці Ярини Хміль, Ольги Петренко та інших дослідників) під впливом Інтернет-практик, віртуального простору, сформованого сучасними обставинами (епідемія, війна). Чи пов'язане це явище із загальним розвитком суспільства і його технізацією і чи отримало воно художнє відтворення в письменницьких текстах, зокрема творчості Ірен Роздобудько і Мануели Гретковської?
2. У тріаді «автор – персонаж – читач» під кутом зору сучасних літературознавчих досліджень повсякденності як Ви трактуєте ієрархічність понять «художній світ автора», «повсякденність персонажа», «читацьке бачення»?
3. У дисертації йдеться про автобіографізм, притаманний творчості Ірен Роздобудько і Мануели Гретковської. Цікавим є бачення авторки наукової роботи про суб'єктивність – об'єктивність автобіографічного тексту в аналізованій романістиці.
4. Основними структурними елементами повсякденності в роботі названо тіло, простір і травму з аргументацією, що саме вони найбільш притаманні аналізованим творам. Одночасно зазначається, «що є й інші складові елементи» (с. 109) повсякденності. Які саме інші складові елементи повсякденності можна вважати важливими, незалежно від описуваних у творі подій?

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи

Вважаю, що дисертаційна робота Ірини Смаровоз «Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська)» є актуальною, містить нові достовірні

результати, має важливе прикладне й теоретичне значення та є завершеною науковою працею, яка відповідає всім вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої Ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її автор, Смаровоз Ірина Сергіївна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – Філологія.

Доктор філологічних наук, професор,
академік НАНУ,
завідувач кафедри полоністики
Інституту філології
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка

Ростислав Радишевський

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:29:32 25.12.2023

Назва файлу з підписом: Радишевський_відгук.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 245.3 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Радишевський_відгук.pdf
Розмір файлу без підпису: 249.6 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: РАДИШЕВСЬКИЙ РОСТИСЛАВ ПЕТРОВИЧ
П.І.Б.: РАДИШЕВСЬКИЙ РОСТИСЛАВ ПЕТРОВИЧ
Країна: Україна
РНОКПП: 1761903774
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:29:37 25.12.2023
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000003F06D2009577AB04
Алгоритм підпису: ДСТУ-4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Голові
разової спеціалізованої вченої Ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
доктору філологічних наук,
професору кафедри історії української
літератури
Матвєєвій Т.С.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора філологічних наук, професора кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства Бердянського державного педагогічного університету Ольги Петрівни **НОВИК** на дисертацію Ірини Сергіївни **СМАРОВОЗ** на тему: «**ПОЕТИКА ПОВСЯКДЕННОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ І ПОЛЬСЬКІЙ СУЧАСНІЙ ЖІНОЧІЙ ПРОЗІ (ІРЕН РОЗДОБУДЬКО – МАНУЕЛА ГРЕТКОВСЬКА)**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

Актуальність заявленого дослідження.

Актуальність дисертації обґрунтовується необхідністю адаптувати теорію повсякденності до порівняльного аналізу художньої літератури для інтерпретації сучасної прози Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської. Вибір повсякденності як напряму міждисциплінарних і літературознавчих студій обумовлений можливістю переосмислення динаміки художнього образу, аналізу національно-культурних моделей поведінки героїнь у творах авторок жіночої прози.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, рекомендацій і висновків, що сформульовані у дисертації.

Дисертантка опрацювала низку досліджень проблем повсякденності як українських (О. Зінченко, Н. Колошук, О. Кучеренко, О. Новик, Л. Тарнашинська, О. Харлан та інші), так і зарубіжних (Г. Борковська, Е. Епштейн, А. Мазур, Б. Попчик-Щенсна, Т. Умерле та інші) вчених, матеріали конференції («Крихти буття: література і практика повсякдення» (Бердянськ, 2011); «Художній дискурс приватного / повсякденного у контексті глобалізації» (Київ, 2021), та науково-методичних семінарів («Повсякденність: візії та смисли» (під керівництвом О. Коляструк, Вінниця)) та інші джерела.

Дослідниця простежує еволюцію поняття «повсякденність» (Alltäglichkeit) від введеного Зігмундом Фройдом в науковий обіг у 1901 році в праці «Психологія повсякденного життя», залучаючи феноменологічні роботи Е. Гусерля та соціолога Шютца про поняття «життєвий світ» («Lebenswelt»), аж до сучасних досліджень з різних галузей гуманітаристики, де послуговуються поняттям «повсякденність». Внаслідок такої роботи було чітко окреслено термінологічний апарат, яким авторка послуговується в

дослідженні повсякденності жіночої прози. Методологія дослідження прописана у «Вступі» і корелюється з викладом матеріалу в розділах роботи й у висновках.

Ірина Смаровоз, спираючись на теоретико-методологічну базу дослідження, вибудовує логіку викладу матеріалу об'єктивно й системно. Результати дослідження, їх самостійність та наукова новизна підтверджені й довідкою перевірки на плагіат.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться у дисертації. Подана на захист робота Смаровоз Ірини безперечно має наукову новизну й практичну цінність, адже наразі порівняльне дослідження жіночої прози Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської крізь призму повсякденності провадиться вперше. Також прописано наукові стратегії, прийоми й засоби моделювання художньої повсякденності для порівняльного аналізу із залученням концепції габітусів П. Бурдьє. Такі результати дослідження уможливають нові підходи до порівняльного вивчення художньої літератури.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Дослідження Смаровоз Ірини добре структуроване, структура підпорядкована меті й завданням роботи.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (177 позицій). Загальний обсяг дисертації – 197 сторінок, з них основного тексту – 167 сторінок.

У вступі авторка обґрунтовує вибір теми та її актуальність, зазначає зв'язок з науковими програмами, вказує мету й завдання дослідження, об'єкт, предмет, методи й теоретико-методологічну основу, наукову новизну одержаних результатів та практичне значення роботи, прописано особистий внесок здобувана, апробацію результатів дослідження, публікації, структуру дисертації.

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні засади дослідження» систематизуються наукові дослідження категорії повсякденності. Авторка окреслює погляди на категорію повсякденності в історії, соціології та інших гуманітарних науках, оскільки цей термін є міждисциплінарним. Тож логічним є перехід від загальних міркувань про повсякденність до наукового бачення цього терміна в літературознавстві, де це поняття в методологічному плані є ще відносно недавнім і перебуває в стадії термінологічного становлення. Окремим підрозділом є «Габітуси повсякденності: маркери ідентифікації», де здобувачка демонструє обізнаність про можливість дослідження художніх творів за допомогою габітусів, виклад думок оригінальний, доповнює теоретичну базу понять «повсякденність», «габітус» та інші.

Другий розділ роботи «Специфіка компаративного осмислення повсякденності в жіночій прозі (за текстами І. Роздобудько та М. Гретковської)» дисертантка розпочинає з розгляду особливостей розвитку сучасної української жіночої прози, здійснює комплексний аналіз феномену

сучасної польської жіночої прози. При цьому слід відзначити ґрунтовну обізнаність Ірини Смаровоз в літературознавчих дослідженнях як про українську, так і про польську жіночу прозу, не тільки україномовних, але й польськомовних, англomовних джерел. Авторка поєднує методологію дослідження жіночої прози крізь призму повсякденності з порівняльним аспектом творів Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської. Тому виокремлення підрозділу «Фемінний аспект моделювання повсякденності в текстах Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської» є обґрунтованим, виклад послідовний, а висновки підкріплено цитатами з текстів. Імпонує дослідницька сміливість у послуговуванні термінологією, яка ще тільки впроваджується в науковий обіг.

Третій розділ дисертації «Основні складові поетики повсякденності у творах І. Роздобудько та М. Гретковської» також є продуктивним і новаторським щодо переосмислення поетики повсякденності в жіночій прозі.

Зокрема, відтворено художні моделі повсякденності та шляхи їх створення в творах письменниць. Дисертантка виокремила кілька відправних точок для моделювання. Перша – це тіло як центр організації художньої повсякденності в романах, друга – особливості моделювання, третя – травма в дзеркалі ірреальної повсякденності.

Дисертантка розглянула текстові стратегії осмислення повсякденності в жіночих романах. Акцентовано увагу на особливостях жанру щоденника, автобіографічності окремих текстів та відтворенні повсякденності авторками в художньому творі. Ірина Смаровоз спирається на характеристику образної системи романів, окреслює роль художньої деталі, поєднання реального та ірреального світів та інші засоби творення повсякденності.

Новаторський підхід до розгляду повсякденності виявляється і в інтермедіальній проекції творів української та польської авторок крізь призму кіно та музики.

Загальні висновки роботи відповідають поставленим завданням, є логічними, послідовними та відображають основні результати дослідження.

Повнота викладу основних результатів в опублікованих працях. Основні результати дослідження Ірини Смаровоз опубліковано у 8 наукових працях, з яких 4 надруковано у фахових наукових виданнях України, 2 – в закордонних періодичних та 2 – в українських виданнях. Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають вимогам щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії і надають авторці право публічного захисту дисертації.

Ідентичність змісту анотації і основних положень дисертації. Тексти україномовної та англomовної анотацій є ідентичними за змістом, містять основні положення дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Високо оцінюючи наукове дослідження Ірини Смаровоз, наукову новизну, оригінальність та практичне значення отриманих дослідницею результатів, зазначу окремі дискусійні положення та міркування, що не применшують значущості дослідження:

1. В першому розділі, узагальнюючи дослідження щодо проблем повсякденності, дисертантка характеризує аспекти дослідження простору, в тому числі, і внутрішній простір персонажа. Тож Ірина Сергіївна пише: «Убачаємо доречним, досліджуючи поетику простору в жіночій прозі, узяти до уваги внутрішній простір персонажа, під яким розуміємо простір людської душі» (с.45). Розгортаючи цю тезу, цитує дослідження Л. Пилипюк про те, що : «внутрішній простір – це «"локус", місце дії для вираження певної духовної проблематики, несе величезне символічне навантаження і при цьому виступає в ролі феномена – того, що сприймається людиною, з'являється в її свідомості, в інтелектуальному переживанні» [71, с. 323]. Саме цей компонент, на нашу думку, допоможе розкрити емоційний складник художнього простору зокрема та духовний загалом» (с.45).

Хотілося б почути розмежування понять, якими тут послуговується дисертантка: «простір людської душі», «емоційний складник художнього простору», «внутрішній простір», «духовний простір» «сакральна повсякденність», бо в наступних розділах дисертації ці поняття залучаються для характеристики повсякденності жіночої прози.

2. Пояснюючи здатність п'ятирічної героїні роману сприймати дива як реальність у своїй повсякденності, авторка дисертації пише: «Наприклад: «Дитина є готовою сприймати дива повсякденності»; у 5 років «Бачила теж Ісуса Христа на ділянках біля нашої вулиці» [149, с. 17]. Звичайно, діти в 5 років здатні фантазувати й уявляти щось аж надто реалістичним, тому нічого дивного в тому, що дівчинка з католицької країни побачила одного з богів» (с.). Таке формулювання «одного з богів» вочевидь некоректне щодо католицької країни.

3. Пишучи про моделювання повсякденності авторками романів, Ірина Смаровоз в різних розділах висловлює твердження, що є суперечливими щодо домінування тілесної й емоційної сфери в описі повсякденності героїнь. Порівняймо:

«Проаналізувавши способи моделювання повсякденності в романах І. Роздобудько та М. Гретковської, ми помітили, що вона є людиноцентричною, адже письменниці у своїх текстах моделюють події в такий спосіб, щоб максимально реконструювати людський досвід, уявлення, переконання, емоції. Тож найважливішим елементом змодельованої повсякденності є тіло. Ураховуючи те, що персонаж, задовольняючи власні тілесні потреби, організовує свій життєвий простір, останній стане наступним концептом повсякденності» (С.109).

«Поведінка коханок Понятовського повністю суперечить уявленням про подружню вірність, скромність, місце жінки в суспільстві.

Кожна з них керується власними емоціями, філософією, світосприйняттям, а не загальноприйнятими нормами моралі, стереотипами, тому, моделюючи повсякденність, авторки першочергово зосереджуються на емоційному, а не фізичному наповненні щоденного життя персонажів» (С.148).

4. В дисертації трапляються окремі фрагменти викладу науково-популярним стилем, як от, наприклад: «Жіноча проза не була б жіночою, якби не мотив кохання. В обох романах воно стає джерелом страждань. Фаріде, виконуючи волю батьків, одружується з чоловіком, якого не кохає» (с.120).

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Враховуючи актуальність обраної теми, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, новизну та повноту їх викладу в наукових публікаціях, вважаю, що дисертація на тему: «Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська», є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням та відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. №40, а Ірина Сергіївна Смаровоз заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Офіційний опонент:

доктор філологічних наук,

професор кафедри української

та зарубіжної літератури

і порівняльного літературознавства

Бердянського державного педагогічного університету

О.П. Новик

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 09:20:50 26.12.2023

Назва файлу з підписом: ВІДГУК Новик.pdf.xml
Розмір файлу з підписом: 16.2 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: ВІДГУК Новик.pdf
Розмір файлу без підпису: 391.0 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: НОВИК ОЛЬГА ПЕТРІВНА
П.І.Б.: НОВИК ОЛЬГА ПЕТРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2657306820
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 09:20:47
26.12.2023
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000047083A017132AB04
Алгоритм підпису: ДСТУ-4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис XML-файла (XAdES)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Голові
разової спеціалізованої вченої Ради
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
доктору філологічних наук,
професору кафедри історії
української літератури
Матвеевій Т.С.

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора філологічних наук, професора,
завідувача-професора кафедри полоністики і перекладу
Волинського національного університету імені Лесі Українки
Сухарєвої Світлани Володимирівни
на дисертацію Смаровоз Ірини Сергіївни на тему
«ПОЕТИКА ПОВСЯКДЕННОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ І ПОЛЬСЬКІЙ
СУЧАСНІЙ ЖІНОЧІЙ ПРОЗІ
(ІРЕН РОЗДОБУДЬКО – МАНУЕЛА ГРЕТКОВСЬКА)»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія**

Актуальність теми дисертаційної роботи. Повсякденність – тематично та структурно обумовлений змістовий простір художньої літератури, який в інтердисциплінарному плані тісно пов'язаний з феноменологічною соціологією, яка вводить дослідника у простір філософії та психології, а також культурологічними та історичними дослідженнями цього явища. Маються на увазі способи і засоби зображення усієї сукупності *«життєвих реалій, актуального «тепер» і «тут» буття людини, що охоплює весь спектр її особистісних виборів, природні й самоочевидні умови її діяльності»*. До такого дефінітивного тлумачення відсилає нас «Велика українська енциклопедія», опираючись на інтердисциплінарні вчення та підходи. Окрім цього, авторка дисертації слушно зазначає, що в літературному, а відтак і літературознавчому просторі існує різниця між поняттями «повсякденність» та «повсякдення», «повсякденність» і «дійсність».

Дослідження Смаровоз Ірини Сергіївни, яке присвячене поетиці художньої повсякденності та її вираженню в прозі Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської, *новаторське й актуальне* з огляду на його порівняльні інтертекстуальні та інтердисциплінарні характеристики, а також розгляд повсякденності як окремої літературознавчої категорії у сучасній науці. Об'єктами дослідження обрано романи «Гудзик», «Шості двері», «Фаріде» І. Роздобудько та «Полька», «Космітка» «Фаворити» М. Гретковської – твори, які досі не розглядались у науковому просторі як комплексно, так і з огляду на царину повсякденності/життєвої реальності в літературі загалом і в компаративному вимірі зокрема.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Дисертація складається з трьох співмірних за обсягом і змістом розділів, у яких повністю розкрито проблематику дослідження.

У вступі визначено мету дослідження, висвітлено питання про методи реалізації поставлених завдань. Обґрунтовано актуальність роботи, її наукову новизну, вказано практичну цінність результатів дисертації.

Теоретична та методологічна бази наукової роботи вирізняються дефінітивною обґрунтованістю у першому розділі, в якому зроблено успішну спробу власного окреслення авторкою терміну «повсякденність». Зокрема, вона зазначає, що *«художня повсякденність – це складна, суб'єктивна, динамічна система, пов'язана з життєдіяльністю персонажа, представлена на всіх рівнях тексту. Вона є основою моделювання життєвого світу героя та розкриття його образу»* (с. 48).

Дослідницька стратегія дисертації ґрунтується на широкому колі наукових джерел таких вчених, як Г. Борковська, Е. Епштейн, О. Зінченко, Н. Колошук, О. Кучеренко, А. Мазур, О. Новик, Л. Тарнашинська, О. Харлан, Б. Попчик-Щенсна та ін. Серед методологічних стратегій авторка слушно виокремлює тілесно-міметичний метод Ф. Штейбука, який пропонує новаторський підхід до висвітлення проблеми тілесності, необхідного компонента повсякденності.

Важливим для обґрунтованості наукових положень роботи є те, що дисертантка, опрацьовуючи масив дослідницької літератури, формулює власні концептуальні пропозиції та висновки, наголошуючи, що *«теорія габітусів, яка активно входить у науковий обіг літературознавців, сприятиме всебічному осмисленню національно-культурного кодування важливих фактів повсякденності засобами художньої мови, дозволить простежити, як у творах не тільки національної літератури, а й інших літератур, відбувалися процеси еволюції або ж занепаду поведінкових схем повсякденності, які склали сутність національного габітусу повсякденності. Це дозволить узагальнити та систематизувати накопичені у творах літератури практики художнього моделювання повсякденності»* (с. 58–59).

Можна погодитися і з позицією авторки що теорія габітусів створює можливість *«у межах компаративного принципу дослідження продемонструвати усталеність або ж змінність (рухомість) самої системи габітусу повсякденності в межах української й польської національних літератур»* (с. 59).

Порівняльний характер другої частини праці *«Специфіка компаративного осмислення повсякденності у творах художньої літератури»* полягає в інтерпретації контексту опрацьованих здобувачкою романів, приналежних до сучасних української та польської літератур і на сьогодні майже повністю не досліджених. Доведено, що основними стильовими домінантами сучасної жіночої прози є емоційність, відкритість, іронічність, автобіографічність та фрагментарність.

Особливу увагу варто звернути на трактування явища карнавалізації у пункті 2.3 *«Способи презентації повсякденності у творах Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської в компаративному аспекті»*, крізь призму якого дослідниця зіставляє елементи повсякденності та свята, розкриває метафоричні особливості української та польської жіночої прози доби постмодернізму, із врахуванням її гротескної образності та смислової амбівалентності (с. 97).

У третьому розділі *«Основні складові поетики повсякденності у творах І. Роздобудько та М. Гретковської»* визначено основні шляхи авторського

моделювання повсякденності, до яких серед інших зараховуємо такі важливі стратегії, як втілення у слові категорії тілесності (а саме її основних елементів: краси, пам'яті, кохання, страждання і смерті), висвітлення досвіду травми та його наслідків, зображення внутрішнього світу персонажів (як жіночих, так і чоловічих образів) за допомогою зовнішніх проявів повсякденності, зокрема одягу, часу, простору, побуту, реакцій, вчинків тощо. Із цього випливає, що не жіноче авторство свідчить про рівень художньої повсякденності в сучасній жіночій прозі, а саме використані в ній літературні засоби, стратегії та наративи.

У дисертації слушно зауважено, що кожен з проаналізованих романів має свою індивідуальну домінанту. Так, у творі «Шості двері» це моделювання реального та ірраціонального світів, у романах «Фаріде» та «Фаворити» основне місце відведене еротично-тілесній повсякденності, натомість у «Польці» та «Космітці» особливу увагу звернено на прийоми та засоби кінопоетики, в основу якої покладено автобіографізм.

Доказовість представлених у роботі положень – одна із важливих прикмет її значущості для розвитку вітчизняного літературознавства та компаративних студій. Можна ствердити, що здобувачка досягла поставленої мети, оскільки представлені в дисертації висновки чіткі й обґрунтовані, відображають результати здійснених наукових пошуків.

Наукова новизна одержаних результатів, їх теоретична і практична значущість. Найбільш істотні наукові результати, уміщені в роботі, можна окреслити такими положеннями:

- Поняття художньої повсякденності не покривається із визначенням художнього світу, відтак дослідниця розмежовує поняття поетики тексту та поетики повсякденності.
- У межі компаративного дослідження введено поняття «габітус» із врахуванням таких його основних характеристик: історичність, динамічність, взаємозв'язок із соціальною реальністю та повсякденністю, неусвідомленість, гомогенність.

- На прикладах проаналізованих творів визначено типові особливості української та польської сучасної жіночої прози: протест проти тоталітарних умов співіснування людей у суспільстві та релігійних обмежень, опір патріархальним стереотипам і дискримінації за статтю та соціальною позицією, проблема гендерної ідентифікації тощо.
- Виокремлено сучасні жіночі архетипи, основані на важливих компонентах повсякденності, до яких зараховуємо тіло, простір і травму.
- У романах І. Роздобудько і М. Гретковської просторовий чинник виражений у таких літературних моделях: фізичний простір, внутрішній (психологічний), перцептивна та віртуальна моделі просторової дійсності.
- Для прози І. Роздобудько характерна драматичність, символічність та ліричність, натомість домінантами жіночої прози М. Гретковської є епатажність, іронічність та натуралізм. Попри ці різниці, для стилю обох письменниць властивий автобіографізм, використання музичних мотивів, емоційність, динамічність, вибір табуованої тематики тощо.

Прикладний характер одержаних результатів та основних ідей наукового дослідження бачиться у тому, що матеріали роботи знайдуть застосування у викладанні курсів історії української та зарубіжної (польської) літератур, теорії літератури у закладах вищої освіти, на уроках позакласного читання в закладах середньої освіти, у подальшому вивченні феномену художньої повсякденності.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. У дослідженні Смаровоз І. С. дотримано усіх вимог до логіко-структурної схеми наукової роботи. Отримані наукові результати цілком відповідають задекларованій меті та завданням дисертації.

Науковий стиль Ірини Смаровоз не викликає жодних застережень. Попри незначні похибки та формальні описки (так, на с. 80: *Е. Красовська* замість *Красковська*), у роботі відсутні стилістичні та змістові помилки, що засвідчує високий науковий рівень проведеного дослідження.

Робота достатньою мірою апробована, оскільки, окрім самого тексту дисертації, у доробку авторки вісім публікацій, з них чотири статті у вітчизняних фахових збірниках категорії Б, дві наукові розвідки у зарубіжних часописах (польською та українською мовами) і двоє тез за матеріалами міжнародних наукових конференцій. Окрім того, дисертантка виступила із доповідями на дев'яти наукових конференціях та семінарах вітчизняного та міжнародного рівнів.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи. У роботі чітко прописано феміністичний імператив, який у назві та розділах праці фігурує як визначення сучасної жіночої прози. З огляду на це виникає кілька зауваг та рекомендацій дискусійного характеру, які потребують додаткового тлумачення та розширення проблематики дослідження.

По-перше, постає потреба конкретизації, на підставі яких чинників здобувачка виокремила прозу І. Роздобудько та М. Гретковської в один фемінний дискурс, розглянутий як у спільному (універсальному), так і в компаративному контекстах? Яким із опрацьованих чинників при цьому авторка дисертації надала перевагу: біографічному, художньому, соціологічному чи загальному культурологічному?

По-друге, дослідниця стверджує, що в комплексі проаналізованої жіночої прози чітко простежується національне начало. Зокрема, на с. 4 вона зазначає: *«Повсякденності, змодельованій на сторінках текстів І. Роздобудько, притаманний національний колорит, а М. Гретковської – універсальність і національна нейтральність. Спільною рисою повсякденності, відтвореної обома письменницями, є людиноцентричність»* (с. 4). Якими конкретними прикладами із романів обох письменниць можемо обґрунтувати цю тезу?

По-третьє, варто уточнити, чи сучасна жіноча проза І. Роздобудько та М. Гретковської містить у собі елементи міфу та процесу міфотворчості як одного з важливих способів відтворення дійсності. Якою мірою це співвідношення дійсно виражене або ж може бути виражене у поетиці повсякденності?

Останнє, *четверте* із запитань стосується першого розділу дисертації, в якому здобувачка значною мірою, і зрештою небезпідставно, зосереджується на працях зарубіжних вчених: М. Вебера, Е. Гусерля, Н. Еліаса, П. Бергера, Т. Лукмана, П. Бурдьє та ін. Наскільки гармонійно і повно вітчизняні феноменологічні дослідження вписуються у це наукове тло і яке місце в них відведено власне жіночій прозі?

Виділені дискусійні запитання не применшують вартості наукового дослідження, яке вирізняється чітким структуруванням, змістовою наповненістю і теоретичною обґрунтованістю.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Тема кваліфікаційної праці Ірини Сергіївни Смаровоз актуальна. Висновки та основні положення дисертації мають наукову новизну, високу теоретичну та практичну цінність. Під час аналізу дисертації порушень академічної доброчесності не виявлено.

Загальний висновок. Таким чином, можемо підсумувати, що дисертація Смаровоз І. С. відповідає паспорту спеціальності 035 Філологія, що забезпечується предметною областю та основними методами дослідження. У ній розроблено, теоретично обґрунтовано і практично доведено спільність світоглядного і художнього підходу сучасних авторок Ірен Роздобудько і Мануели Гретковської до проблеми повсякденності.

Представлені в дисертації наукові положення, постановка мети і завдань, структура, рекомендації та практичні висновки є результатом новаторських авторських ідей і самостійного їх втілення в теоретичній та експериментальній частинах праці, що засвідчує високий рівень засвоєння здобувачкою методології наукової діяльності.

Дисертаційна робота Смаровоз Ірини Сергіївни *«Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська)»* відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44). Здобувачка заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія галузі знань 03 Гуманітарні науки.

Офіційний опонент:

**доктор філологічних наук, професор,
завідувач-професор кафедри полоністики і перекладу
Волинського національного університету
імені Лесі Українки**

Світлана СУХАРЄВА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 16:18:21 08.01.2024

Назва файлу з підписом: Відгук-опонента-Сухарєва-С.-В..pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 3.3 МБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук-опонента-Сухарєва-С.-В..pdf
Розмір файлу без підпису: 3.9 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: СУХАРЄВА СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА

П.І.Б.: СУХАРЄВА СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2658614124

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 17:18:19
08.01.2024

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000001EB92F01F0F0B104

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2023.12.21 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої
ради Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
професору Тетяні МАТВЄСВІЙ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата філологічних наук (спеціальність 10.01.01 – українська література), доцента закладу вищої освіти кафедри історії української літератури філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Антонович Світлани Олександрівни на дисертаційну роботу Смаровоз Ірини Сергіївни «Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська)», подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 – Гуманітарні науки зі спеціальності 035 – Філологія

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Дослідження Ірини Сергіївни Смаровоз є актуальним, адже йдеться про відомих представниць української та польської сучасної жіночої прози – письменниць Ірен Роздобудько та Мануелу Гретковську, творчість яких потребує ґрунтовного й об'єктивного наукового опрацювання. Завдяки компаративному підходу здобувачка розглянула такі популярні прозові твори авторок, як «Гудзик», «Шості двері», «Фаріде» І. Роздобудько та «Полька», «Космітка» «Фаворити» М. Гретковської в контексті поетики повсякденності. Зокрема дисертантка зосередила увагу на шляхах художнього моделювання повсякденності в названих романах, на текстових стратегіях, прийомах та засобах художнього усвідомлення повсякденності в текстах, на спільних і відмінних рисах в осмисленні досліджуваного поняття. Попри стрімкий розвиток літературознавчої думки, системного вивчення явища художньої повсякденності, її загальноновизнаної структури, особливостей поетики, єдиної концепції на сьогодні немає, що й демонструє важливість студій такого напрямку.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому й оформлення

Дисертація складається з анотацій, змісту, вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 197 сторінок друкованого тексту, з них – 180 сторінок основного тексту. Структура дисертації Ірини Смаровоз не викликає заперечень. Виклад змісту роботи логічний, послідовний, аргументований.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, указано стан її наукової розробки, чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, окреслено методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про їх апробацію.

Перший розділ дисертації присвячений вивченню феномена «повсякденність» у різних наукових галузях. Дисертантка доречно наголошує на складності аналізу цього поняття, що зумовлюється різноманітністю й неоднозначністю його

інтерпретації, а також тим, що зазвичай воно сприймається як просте й зрозуміле. Ірина Смаровоз також зосереджується на дослідженні габітусу – ключового поняття в дисертації не тільки для студіювання прози І. Роздобудько й М. Гретковської, а й для розуміння явища повсякденності в межах української й польської літератур.

У **другому розділі** дисертантка науково осмислює особливості розвитку сучасної української та польської жіночої прози, звертає увагу на способи презентації повсякденності у творах Ірен Роздобудько та Мануели Гретковської. Ірина Смаровоз простежує стратегії поведінки головних героїнь у досліджуваних текстах письменниць, фокусуючись зокрема на фемінному аспекті моделювання повсякденності.

Третій розділ логічно продовжує попередній та присвячується вивченню основних складників поетики повсякденності у творах І. Роздобудько та М. Гретковської, а саме йдеться про тіло, простір і травму. Зазначено, що «тіло є центром організації художньої повсякденності, адже воно породжує бажання та потреби персонажів» (С. 173). Здобувачка підкреслює, що моделювання простору повсякденності дає змогу авторкам порушити актуальні для героїнь проблеми: кохання, самотність, самоідентифікація, розвиток культури та ін.

За Іриною Смаровоз, досліджувані габітуси в текстах І. Роздобудько та М. Гретковської «відображають життєвий досвід персонажів, їхні принципи, філософію, розкривають характери та стають джерелом до розуміння їх поведінки» (С. 174); саме використання мисткинями габітусів дозволяє увиразнити повсякденність, усвідомити емоції, почуття, дії героїв.

Дисертантка переконує, що звернення І. Роздобудько та М. Гретковської до засобів кінопоетики та їх художня реалізація сприяли більш яскравому, деталізованому, навіть видовищному зображенню повсякденності.

Висновки дисертації містять узагальнення здобутих результатів дослідження, які підтверджують виконання завдань, сформульованих у вступі. Висновки до роботи є присутніми, чіткими, аргументованими.

Список використаних джерел містить як вітчизняні, так і закордонні праці та є достатньо репрезентативним: нараховує 177 найменувань, з них 58 – іноземною мовою. Список використаних джерел оформлено відповідно до кваліфікаційних вимог.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Дисертація Ірини Смаровоз є складовою частиною комплексної наукової теми кафедри історії української літератури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Жанрово-стильові особливості та поетика української літератури Х–XXI століть».

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації

Наукові положення дисертаційного дослідження Ірини Смаровоз є обґрунтованими, підкріпленими теоретичними положеннями, а висновки – самостійними, логічними й закономірними. Зміст дисертаційної роботи охоплює всі ключові аспекти задекларованої теми. Визначена у вступі мета досягнута, а

окреслені завдання дисертаційного дослідження виконані. Достовірність й обґрунтованість отриманих результатів забезпечується належним рівнем апробації отриманих наукових результатів на наукових конференціях.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна

Дисертаційна робота Ірини Смаровоз – завершене дослідження, у якому викладено авторські ідеї та результати здійснених дослідницьких завдань. Тема є актуальною, а її новизна забезпечується недостатнім ступенем вивченості обраної проблеми.

Основними науковими результатами дисертації слід вважати:

- 1) аналіз поняття «повсякденність» у різних галузях гуманітарної науки, вивчення його еволюції;
- 2) використання концепції габітусів П. Бурдьє для дослідження поетики повсякденності в художніх творах;
- 3) компаративний аналіз шляхів зображення повсякденного життя персонажів у прозі І. Роздобудько та М. Гретковської;
- 4) виокремлення текстових стратегій, прийомів та засобів моделювання повсякденності, наявних у досліджуваних творах І. Роздобудько та М. Гретковської.

6. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів дисертації полягає в тому, що вони можуть бути використані у вищій школі під час викладання курсів історії української літератури, історії польської літератури, компаративістики, у процесі підготовки навчальних посібників, розробці навчально-методичних комплексів, для спецкурсу з відповідної тематики; у середніх закладах освіти знайдуть застосування учителями-філологами в їхній практичній діяльності, зокрема під час вивчення сучасного літературного процесу на заняттях з української та зарубіжної літератур, при проведенні семінарів, круглих столів тощо.

7. Дотримання академічної доброчесності

Дисертація Ірини Смаровоз відповідає вимогам академічної доброчесності, містить посилання на використані джерела відповідно до чинних вимог щодо авторських прав. У дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконання дослідження.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

У цілому дисертаційне дослідження Ірини Смаровоз виконано на належному науково-теоретичному рівні. Утім, ознайомлення з текстом дисертації викликає кілька зауважень.

1. Наукова праця Ірини Смаровоз демонструє цікаву стратегію дослідження художніх текстів; здобувачка зосереджується на вивченні повсякденності в прозі І. Роздобудько та М. Гретковської. З огляду на це виникають питання: твори яких сучасних українських і польських письменниць можна було б залучити до аналізу в контексті обраної теми і чому?

2. Досліджуючи тексти І. Роздобудько та М. Гретковської, дисертантка фокусується на специфіці відтворення повсякденного життя персонажів саме в

жіночій прозі. Відповідно хотілося б почути думку Ірини Смаровоз щодо особливостей моделювання повсякденності в художніх творах авторів-чоловіків.

3. У дослідженні Ірина Смаровоз використовує таке поняття, як «геопоетика». У зв'язку із цим просимо уточнити, як саме його трактує дисертантка, адже термін лише входить у літературознавчий обіг. І хоч уже є багато праць, присвячених цьому феномену, проте немає його однозначного трактування і цей термін не подається в літературознавчих словниках.

Утім, висловлені дискусійні положення та зауваження не применшують позитивного враження від здійсненого дослідження.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи

Дисертація Ірини Смаровоз «Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська)» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науково-теоретичному рівні.

Враховуючи актуальність, обґрунтованість наукових положень і висновків, наукову новизну та практичну значущість, повноту апробації дисертаційного дослідження, а також дотримання академічної доброчесності, вважаємо, що дисертаційна робота на тему «Поетика повсякденності в українській і польській сучасній жіночій прозі (Ірен Роздобудько – Мануела Гретковська)» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 зі змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. №261, а також наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор – Смаровоз Ірина Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 – Гуманітарні науки зі спеціальності 035 – Філологія.

Кандидат філологічних наук, доцент
закладу вищої освіти
кафедри історії української літератури
філологічного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Світлана АНТОНОВИЧ

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 20:46:08 08.01.2024

Назва файлу з підписом: Відгук офіційного рецензента Антонович С.О. на дис. Смаровоз I.C.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 239.1 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук офіційного рецензента Антонович С.О. на дис. Смаровоз I.C.pdf
Розмір файлу без підпису: 245.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: АНТОНОВИЧ СВІТЛАНА ОЛЕКСАНДРІВНА

П.І.Б.: АНТОНОВИЧ СВІТЛАНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 3078805423

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 20:46:07 08.01.2024

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F04000000307B3D01ACC3B304

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: 3 повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2023.12.21 13:00